

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆՆԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԶՄԻՒՆՆԵՐ 7 ՄԱՅԻՍԻ

ԶՄԻՒՆՆԵՐ ՈՒՐԱԿԱԹ 7 ՄԱՅԻՍԻ 1854

ԹԻՒ 467

ԶՄԻՒՆՆԵՐ 7 ՄԱՅԻՍԻ

Եւրոպայի չորս մեծ տէրութիւնները՝ Գաղա-
տիոն, Ֆրանսիոն, Անգլիոն եւ Սպանիոն, որոնք
ամբողջութեամբ և անկասկածաբար հաստատուն
պահելու զօր Առաջին կառավարութիւնը՝ իւր
ստորինիս յարձակումներով, կ'ուզէ կործա-
նել և քնքշել։ Տարակիտ չկայ թէ Բարձրագոյն
Պաշտօնը իւր օգոստոսական դաշնակցաց օգնակա-
նութեամբ, կարող պիտի ըլլայ իւր իրաւունքը
պաշտպանել և շուտով վերականգնել թշնամի
օսմանեան քրեականներէն։ Նիւրնբերան և Վաղարշա-
պատի օգնակաւորութիւնը զինուորացու թեմա-
քանէ։ Այս երկու տէրութեանց միաբանեալ
նաւատորմները արդէն սկսած թշնամութեան
գործքերը ընդդէմ Ռուսիոյ։ Սակայն մէջ
Ռուսաց գեղեցիկ քաղաքը ըստ մասին քանդե-
ցաւ աւերեցաւ իւր օգնակաւորութեան, և միւս
ծովաւայեաց քաղաքները ևս պիտի չուշանան
այսպիսի դժբաղդութեան մը մասնակց ըլլալու։
Պարսիկ ծովուն մէջ Նեքիթի ծովապետին բռնած
վաճառականի նաւուց արժէքը արդէն 70000
լիւ աւելցրին կը հասնի։ Նիւրնբերան և Վաղարշա-
պատի թէ ծովու և թէ ցամաքի վրայ առայժմ 120000
զօրք ունին Ռուսաց դէմ։ Բայց հարկը պահան-
ջելուն այս զօրաց թիւը պիտի կրկնապատուի։

Ստոյգ է որ Բուսթիւն և Բուսթիւն առայժմ
բարոյականապէս միայն օգնութիւն կը մատու-
ցանեն օսմանեան տէրութեանը։ Բայց երբոր
փոստը մեծնալով ըլլայ, երբոր անգղիական և
գաղղիական զօրաց օգնութիւն բաւական չըլլայ,
որ ամենեւին հաւանական չերկիր, յայտնամ
չիշեալ գերմանական երկու մեծ տէրութիւն
ները զենքը ձեռք պիտի առնուն, որ Վէնայի
մէջ չորս գլխաւոր տէրութեանց խորհրդակցու-
թեամբ հաստատեալ որոշումը ի գործ դնեն։
Աւստրիան, ինչպէս յայտնի է, արդէն 400000
զօրք սրտաբաւած է և անմիջապէս դէպ ի սահ-
մանաբաւ խնդրի պիտի քաշեն, եթէ Ռուսաց
զօրքը Սիբիրի մէջ մտնելու ըլլայ, կամ Պու-
նիայի և Վարսաւայի մէջ ապստամբութիւն մը

ծագելու ըլլայ ընդդէմ Բարձրագոյն Պաշտ-
օնը։ Միաբանեալ չորս մեծ տէրութիւնները, թէ և
պատերազմական ամէն միջոցները ի գործ կը
դնեն, բայց և այնպէս մարդասիրական սգիւ
շարժեալ փափագելի հաշտութեան ջանքը ևս
ձեռքէ ձգած չեն, ինչպէս կը տեսնուի Նիւրնբ-
երան և Վաղարշապատի մէջ եղած հետեւեալ դաշնագրու
թեմէն, զոր Սիբիրի անուն Վաղարշայ պաշտո-
նական օրագիրը կը հրատարակէ։

ԴԱՇՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոսական կայսրը Վաղարշապատ և օգոս-
տոսական թագուհին միացեալ թագաւորու-
թեան Սեօնի Բրիտանիոյ և Ռուսիոյ, որո-
շեալ ըլլալով իրենց ղեկավարութիւնը մատու-
ցանել օսմանեան արդիւն կայսրը և Վաղարշա-
պատի Սեօնի Սեօնի Սեօնի, ի պատերազմին
զօր կընէ ընդդէմ յարձակմանց Ռուսիոյ, մտե-
րիմ և յարատեւ ջանքով շատ աշխատեցան հա-
տատուն պահելու ղեկավարութիւնը։ Բայց և
այնպէս պարտաւորեալ ըլլալով իրենց իսկ գէնը
առնուլ այս պատերազմին մէջ, որ՝ առանց ի-
րենց գործն միջնորդութեանը կրնար փոստի
մէջ դնել եւրոպական հաւասարակշռութեան
դիպլոմատիկ և իրենց իսկ տէրութեանց օգուտ-
ները, որոշեցին դաշնագրութիւն մը հաստա-
տել մէջեցնել, որով իրենց նիւրնբերանութեան
նպատակը կարգադրուի։ Նմանապէս սահմա-
նուին այն միջոցները, զորս միաբանութեամբ
պիտի գործածեն նոյն նպատակին հասնելու։
Այս պատճառաւ իրենց լիակատար իշխանու-
թիւն ունեցող գեղարքան անուանեցին Վաղարշ-
ապատի վեհափառ կայսրը զվեհափառ Վաղարշ-
ապատի, որ իւր գեղարքան է Սեօնի Բրիտանիոյ
կառավարութեան քով, և Նիւրնբերան վեհափառ
թագուհին զվեհափառ Վեհափառ կոմսը, որ
արտաքին գործոց պաշտօնեայ է, որոնք օրինա-
ւոր կերպիւ փոփոխակի միմեանց ծանուցանե-
լով իրենց լիակատար իշխանութիւնը, որոշեցին
և ստորագրեցին յետագայ յօդուածները։

Ա. Վաղարշապատի մեծ տէրութիւնները կը խոս-
տանան ձեռքբերեն եկածը ի գործ դնել ի վե-
հափառութիւն հաշտութեան ի մէջ Ռուսիոյ
և Բարձրագոյն Պաշտօնի ի վերայ հաստատուն և
մշտաւեւ հիմանց, և ապահովեցնելու համար
զվերագրան, որպէսզի վերտօնի չլստահին այս

պիտի վերտօնի խառնակութիւններ, որոնք աշ-
խարհիս խաղաղութիւնը վրդովեցին։

Բ. Օսմանեան տէրութեան ամբողջութիւնը
բռնաբարեալ ըլլալով Ռուսաց զօրքէն, որոնք
տիրեցին Սիւլթանի և Վաղարշայ նահանգաց
և ուրիշ յարձակումներ ըրին, ուստի Վաղարշ-
ապատի վեհափառ կայսրը և Սեօնի Բրիտանիոյ
և Ռուսիոյ միացեալ թագաւորութեան վե-
հափառ թագուհին խորհրդակցեցան և պիտի
խորհրդակցին ամենէն յարմար միջոցաց վրայ
ազատեալ համար Սեօնի երկիրը օտարական
յարձակումէն, և ձեռք բերելու համար զնպա-
տակն՝ որ Ա. յօդուածին մէջ նշանակեալ է։
Այս պատճառաւ, պատերազմին հարկաւորու-
թեանցը համեմատ, որոնք միաբան խորհրդով
պիտի քննուին և լիմացուին, կը պարտաւորին
թէ ցամաքի և թէ ծովու բաւական զօրք պատ-
րաստ ունենալ։ Յիշեալ զօրաց տեսակը, թիւը
և որ կողմը երթալը հետեւեալ պիտի որոշ-
ուին մասնաւոր կարգադրութեամբ։

Գ. Ինչ գէպ որ պատահելու ըլլայ, դաշ-
նագիր մեծ տէրութիւնները կը պարտաւորին իրեն-
ցուսիք թշնամական գործոց դադարման վերա-
բերեալ առաջարկութիւն մը և ամենեւին խա-
ղապարտական կարգադրութիւն մը չնել Ռու-
սիոյ կառավարութեան հետ՝ առանց յառաջա-
գոյն միաբանութեամբ խորհրդակցելու։

Դ. Յանկալով հաստատուն պահել եւրոպա-
կան հաւասարակշռութիւնը և ամենեւին շահ-
սիրական նպատակի մը չհետեւել, դաշնագիր
մեծ տէրութիւնները կը հրաժարին կանխիկ մատ-
նաւոր օգուտ մը քաղելու ի դիպուածոց։

Ե. Վաղարշապատի վեհափառ կայսրը և Սեօնի
Բրիտանիոյ վեհափառ թագուհին յօդուածով
պիտի ընդունին իրենց դաշնակցութեան մէջ
գործակից ըլլալու համար առաջարկեալ նպա-
տակին, և Եւրոպայի միւս տէրութիւնները, որոնք
կը ցանկան մտնել ի նոյն դաշնակցութիւն։

Շ. Առաջակայ դաշնագրութիւնը պիտի վե-
հափառ և վեհափառ հաւանութիւնները պի-
տի փոխանակուին ի Ռուսոն ուժ օրոտան մէջ։
Ի վերջոյ վեհափառ վեհափառ ամէն գործածոց,
լիակատար իշխանութիւն ունեցող երկու գե-
ղարքաները ստորագրեցին այս դաշնագրութիւնը
և իրենց ազատորէն կը քննեն։

Գրեալ ի Ռուսոն, ի 10 ապրիլ 1854։
(Պարագրէտ) ՎԱԼԵՎՍԻՒՄ, ԳԼԵՆՍԵՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԳԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պետրոս, կամ Առաւել ըստ բաները ամէն ալ աղէկ են։
Հարաւորութիւն։ (1)

Կերակի օրերը Պետրոս պարագայ ժամանակէն օ-
գուտ քաղելով, ստէպ կ'երթար հրապարակները
պարտելու և մանաւանդ նաւահանգիստը, երբ
բազմամբոյ մարդիկներ հաւաքեալ կը գտնուէին,
և եթէ մարդ մը կը տեսնէր, որուն գէմքէն բա-
րեւիք ըլլալը կը գուշակէր, իւր կարօտութիւնը
անոր յայտնելու չէր ամաչէր, և բարեբաղդա-
բար երբոր ողորմութիւն մը ընդունելու ըլլար
շուտով իւր անկողնի կը բերէր՝ զանազան պատ-
ճառներ գործածելով անոնց դժկամակութեանը
յաղթելու որ ստակը ընդունին, Հատ անգամ
տիկնիւն չէր կրնար ծածկել իւր զարմացումը, և
պաշտօնէն կը նայէր անոր՝ միտքը հասկընալու
համար։ Բայց Պետրոս կըսէր, «Նա առ դրամը,
տիկնիւն, առանց գէշ կարծիք մը ընելու վրաս,
քանզի անխաղաղութեամբ չահեր եմ, Պետրոս
մեզաց թիւը ճամբաները երբէք չըբաւեր, և
հաստատուն է միշտ առ խօսքին վրայ թէ ինչոր
Լստուած կ'ընէ աղէկ է»։

8. Անկողնի պարագայէն։

Տօն օր մը Պետրոս մօտակայ գիւղ մը դնաց և
նիւն լողալով 465-466 թիւերը։

Երբոր իրիկունը Համպուրկ կը գտնուէր, իւր
բարեբաւ տիկնոջ վրայ կը մտածէր որ զանի միւ-
թարեւ հնաք մը գտնայ։ Յիշուի պարոն
Սեօնի Երեմիայի կ'ընէ քիչ մը ժամանակէն ի վեր
տարու թիւն կը կրէր, և թէպէտ անմիջապէս, բայց
անբան սաստիկ էր՝ որ կարգիւնը զինքը աշխա-
տութեանը զօր ժամանակին պարագայները կը պա-
հանէին։ Բանաւած բաներուն գինը ի՞նչ էր, և
և ասոր համար պէտք էր այս փնտր փնտրի-
նու համար աւելի շատ աշխատիլ և միանգամայն
աւելի նեղացուցիչ կերպով, «Մէ, թէոր գիտնայի
կ'ընէր Պետրոս, թէ ինչպէս կրնամ արդեօք իմ
տիրութիւնը նեղութեան ազատել, ինչպէս կրնամ
գտնալ հնաք մը իւր արտմութիւնը փարատե-
լու, որ սիրտը կը մաշէ, բայց համբերութիւն
ընել պէտք է։ անշուշտ ամենաբարին Լստուած
մեզ պիտի չմոռու. երեսի վրայ, և պիտի գլխա-
վանդի ինչ որ կ'ընէ, բարի է»։

Այսպէս խօսելով երկուստեքը՝ երբոր մտա-
խառնութեան մէջ ընկղմած և սիրտը յուսով և
ուրախութեամբ հանգստութեամբ իւր ճամ-
բան կը շարունակէր, յանկարծ տեսաւ որ մարդ
մը գէպ ի իրեն կուգայ, որուն կերպարանքը
օտարական ըլլալը կը ծանուցանէր, քաղցր ու
սիրուն դէմքը վրդաւորութիւն մը կ'ազդէր իրեն
Պետրոս անոր մօտեցաւ անկամութիւն մը գլուխը
բանալով, և ըսաւ անոր. «Պարոն ներեցէք ինձ
թէոր կը յանդգնիմ ձեր ազնուութեանը ողոր-

մութիւն խնդրելու աղքատ այրի կնոջ մը և ա-
նոր աղջկանը համար, թէպէտ և հարկաւորու-
թիւններն մեծ է, բայց աւելի մեծ պիտի ըլլայ
իրենց շնորհակալութիւնը»։

Օտարականը առջի բերանը բան մը չպատաս-
խանէր, բայց հետագայից կը պարզուէր հայեցա-
ւոր. «Բաւ անկեղծ գէմքը՝ ըսաւ ետքէն, շատ
հաւանեցայ... կը հաւատամ որ ստոյգ է ըսած-
ներդ, և թէոր հարցմունքներուս պատասխան
տաս, որոք մոռց պիտի տամ ինչ որ խնդրես։
Բայց ըսէ նախ թէ ո՞վ ես և անունդ ինչ է»։

— Պետրոս է, և շատ տարիէ ի վեր ծառայու-
թիւն կ'ընեմ այս այրի կնոջը, զորմէ խօսեցայ։

— Ինչ է ան այրի կնկան անունը, և ինչ կ'ընէ։

— Սեօնի կը կոչուի ան, և ազգաւ գաղղիացի
է. բանի մը տարի է որ իւր ամուսինը մեռած է
և հիմա Համպուրկ քաղաքը կը գտնուի իւր մէկ
հատիկ աղջկանը հետ։ Լստեք գիշեր ցորեկ չա-
րաչար կ'աշխատին քիչ մը բան վաստակելու հա-
մար, բայց հաղիւ կրնան անով բաւականանալ,
ասկէց զատ տիկնիւն քանի մը շաբաթէ ի վեր
տկար է, և այս է որ իրենց ցաւագին վեհափառ
դժուարութիւնները կը յաւելու։

— Ինչո՞ւ այնչափ հոգ կը տանիս ասոնց տա-
րաւարտ վեհափառ վրայ։

— Սեօնական և երախտագիտութեան հա-
մար. վասնզի երբոր իմ հանգուցեալ տէրս
գեռ Փարիզէր, և երջանիկ կեանք մը կ'անցնէր,

Յետ այսորիկ բարձրադասիւ Քշիտ փաշան հետեւեալ խօսքերով առաջարկեց խմել 'ի կենդանութի բարձրադասիւ Կաթոլէոն իշխանին :

«Պատիւ համարիմ ինձ առաջարկել ձեզ գինի խմել 'ի կենդանութիւն բարձրադասիւ կայսերազուն իշխանին : Իմ վեհապետիս շքեղափառ հիւրոյն , որ եկաւ մեր երկիրը 'ի պաշտպանութիւն մեր և քաղաքակրթեալ Եւրոպայի օգտին : Անոր բարձր յատկութիւնները մի քանիստ յաղթութեանց հիմնադր տնկապետութիւններ կուտան մեզ , և անոր ներկայութիւնը 'ի թուրք քառասուն քաղաքացի տարացոյց մըն է օգոստոսիս Կաթոլէոն կայսեր 'մեծախառն գաշտակցին Ստեփանին , գերագոյն ինամոցը զոր ունի օսմանեան տէրութեանը վրայ» :

Կէլիպօլուն մայրիկ 1 ամսամուռով հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան :

«Կէլիպօլուն տխուր գիւղաքաղաք մըն է , շինեալ պղտիկ բլուրի մը չորս կողմը . որուն գագաթը հին բերդ մը կըտեսնուի , ուր առայժմ գաղղղական դրօշակը կըծփայ : Այս օրուան օրս յիշեալ գիւղաքաղաքը պաշարման վիճակի մէջ է , նմանապէս անոր շրջակաները մինչև 'ի Պոլսոյ : Գաղղղացի պահանջները յաջորդեցին ամէն տեղ օսմանեան պահպան զօրաց . աստիկանութեան պաշտօնը բոլորովին գաղղղացիներէն կըկատարուի : Երբ մարը մանելուն պահանջողաց թմբուկը կըզարնուի և քաղաքին ամէն կողմը կըպտուրի : Այս ձայնը լսուելուն պէս զինուորները շուտով կըվերադառնան զօրաց վրանը , քաղաքացիները իրենց տունը կերթան և խանութները կըդրօշուին : Գաղղղացիներէն անոնք որ ճշգիւ այս կարգադրութիւնները չեն պահէր , հետեւեալ կերպիւ կըպատժուին . առաջին անգամ յանցաւոր գտնուողը 5 ֆրանք տուգանք կըվճարէ . երկրորդ անգամի օրինազանցը 10 ֆրանք կըվճարէ , իսկ երրորդ անգամ յանցաւոր գտնուողը 50 ֆրանք հատուցանելէն ետեւ պիտի աքսորուի : Աստիկանութեան 'ի զատ , նաւահանգստին վերատեսչութիւնը ևս Գաղղղացուց ձեռքն է : (Օսմանցիները միայն առողջութեան պաշտօնատունը կըկառավարեն :

«Գաղղղին ընդհանուր երևոյթը խիստ գեղեցիկ և նշանաւոր է 'ի պատճառս իւր ծայրագոյն տարօրինակութեւն : Այս (արար) սպայներ անգղիացի զինուորացի հետ կըպարտին թեւերին ի քարու անցուցած . անգղիացի հրացանաձիգ զինուորները՝ գաղղղացի թնդանօթաձիգ զօրաց հետ գինի կըխմեն : Օւռաֆ զօրքերը քաղաքապարական յարգութիւններ կընեն Վիլլիամի զինուորաց . քիչ մը հեռու կըտեսնես զոր անգղիական բանակին տանկայետ մը ջանահար կըլլայ բան մը իմացնելու Փարիզին գնդապետի մը : Այս պատմաններուս վրայ յաւելցուր տեղացի ու Եւրոպացի պէսպէս հագուստները , խառնէ անոնց հետ ծովային միաձե գեղատեսիլը , նմանապէս զանազան գնդաց վերին և ստորին պաշտօնատարաց շքեղափայլ միակերպ հագուստները , և յայնժամ կրնաք գաղափար մը

ահա՛ յայտնի կըտեսնուի հիմա ըսածիս փորձը , ով տիկնայք :

Իրաւունք ունի , ըստ պարոն Ան Օիւրիէն , բայց ինչպէս , չէք ճաննար դուք ձեր տաքըրը և հօրեղայրը . արեւադարձի կողմերուն արեւը զիս այնչափ փոխեց արդեօք , որ իմ ազգականներս անգամ չեն կրնար ճանաչել զիս . երեսն նոյնցէք ուրեմն և տեսէք որ դէմքիս գծագրութիւնը նոյնը չէ՝ երբոր Հնդկաստան երթալու տեսնես տեսք :

Պարոն Ան Օիւրիէնի կինը և աղջիկը ճանցան վերջապէս իրենց ազգականը և իրենց զարմացումը շուտով ուրախութեան փոխուեցաւ , և երկուքն ալ մէկտեղւարոն Ան Օիւրիէնին բազկացը վրայ ինչպիսիք արցունք կըթափէին : Ինչ երջանիկ վայրկեան մըն էր արդեօք անոնց այս վայրկեանը . շատնոցունէ 'ի վեր յուսահատեր էին անկէ լուր մը առնելու կամ իրենց կողմէն լուր մը անոր հաղորդելու վրայով , և այսօր զանիկ կըտեսնէին քովերին միմիարիչ հրեշտակի պէս՝ որ Վերին Երկնայեանութիւնը իրիւմ էր : Պետրոս արտասուելից աչքը և ուրախակը քաղցր յուզմամբ մը նկատելով այս սրտաշարժ տեսարանը կ'աղաղակէր յաճախ . «Վիլլիամ իմ ողջափ զարմանալի է քու նախախնամութիւնդ , քանի՛ ճշմարիտ և ստոյգ է այն խօսքը , թէ 'ինչ որ Աստուած կ'ընէ , աղէկ է» :

ունենալ բազմաթիւս զարմանալի պէսպիսութեանը որ կըտեսնուի քաղաքիս մէջ :

«Բանի մը օրէ հետէ գաղղղացիք սխառ ամբողջութեանը շինել ծովուն կողմանէ և գործունէութեամբ կաշխատին նորոգելու զբերդն թէ՛ ծովուն և թէ՛ ցամաքի կողմանէ : Այս պատճառաւ փրցուցին ամէն շինքերը որ կըտեսնուէին ծովեզերքին երկայնութեամբ ամբողջ ներքեւ , իմանալ ըստած պղտիկ նաւահանգստին առջև , ուր փոքրիկ նաւերը կըխարսխեն : Կըհարթեն բերդին մօտակայ ճանապարհը և անոր չորս կողմը կրկին և երեք կրկին ամրոցներ կըկանգնեն , և կառքով երթալու դիւրին ճանապարհ մը կըշինեն մինչև Արքիանուպօլիս :

Երբոր և թեւադրոնիկի ապստամբութիւնը խիստ խեղճ վիճակի մէջ է : Արտամանները աւելն կողմ աստիկ հարուած ընդունելով օսմանեան քաջամարտիկ զօրքն 'ի փախուստ կըգառնան . և մէկ մասը արդէն Հունաստանի երկրը մտած են : Այս լուրերը ջաւախ տալու օրու թի մը ըրաւ Հելլենացոյց վրայ և Վիենիքի դահլիճը մեծապէս խռովելով զանազան խորհուրդներ եղան կառավարութեան պաշտօնէից մէջ : Գարձեալ խօսք եղաւ յուղարկելու քիւր Վիենքային կամ զօրապետ Չէօքը յառաջնորդութիւն ապստամբութեան . բայց ոչ մէկը և ոչ մէկալը յանձնառու չեղաւ : Աստի շատ խորհրդակցութեանէ ետեւ , որոշեցաւ երեք զօրապետ յուղարկել որոնք խիստ սիրելի են յայտնաւորին և թագուհւոյն , այսինքն Վաթրբուլօ , Կարտիօքի Կրիվա և Վերիօ Վիլիօ զօրապետները : Եւնոյց բաւական դրամ և պատեւարաձեւ պաշարներ տրուեցան , որ երթան երեք բանակ կազմին , առաջինը 'ի Գառփասարա երկրորդը՝ 'ի Գառփէնիսի և երրորդը՝ 'ի Լամիա , այլև զօրքերը պիտի կենդանացնեն 'ի պաշտպանութիւն սահմանադիտցը և միանգամայն զինուոր պիտի գրեն Երբոր և թեւադրոնիկի ապստամբութեանը համար . որուն վերին կառավարութիւնը իրենց վրայ պիտի ըլլայ :

Ազգային երեսփոխանաց ժողովը՝ Թագաւորական հրամանաւ գոցուեցաւ : Վե՛ծ անկարգութիւն կըտեսնուէր տէրութեան եկամտից մէջ . հարկերը ժողովը գրեթէ անհնար կըլլայ , հետեւաբար խիստ դժուարաւ կըլլան արքունի գանձուն վճարումները :

— Հունաստանի դժբաղդ վիճակին վրայօք այսպէս կըլլէ . Վիենիքի Իանէլէնիս լրագրիւր իւր թուոյն մէջ որ 'ի 23 ապրիլի :

«Վոյց երեք ժամանակ մը չեղաւ որ Հունաստանը այսօրինակ վտանգաւոր կացութեան մը մէջ գտնուի , ինչպէս այժմ : Հետագին նայուածք մը ձգելով տեղեւոյն վրայ , անկարելի է չտեսնել զպատճառները ուսկից այս օրուան վտանգը ծագեցաւ , ի վերայ այս ամենայնի

կան մարդիկ որոնք ներկայ վիճակը իբրեւ նախաձեռնար համարեցին անցեալէն . սակայն հաստատուեց խղճմտանքը վճռեց թէ անցեալ վիճակը աւելի աղէկ էր քան զներկայն : Հանցանքները իրարու ետեւ այն աստիճան բազմապատկեցան , որ այս օրուան օրս , որ կըպարտաւորէինք անհաճելի զօրք ունենալ , անկարողութեան մէջ կը գտնուէինք թշուառաբար :

«Ամբաստանելով անցելոյն վրայօք , մտքեր 'նիս միայն պարսաւել չէ՛ այն բաները որ եղան , քանի մը տարի կայ , այլ զանոնք ևս որ տեղի ունեցան մօտերս : Վիեն օր չարիքը կըծանրանան . քանզի 'ի սկզբանէ անտի այնպիսի կերպիւ կառավարեցին զՀունաստանը , որպէս թէ ապագայ մը չունեցած ըլլայ . այնինչ ուրիշ երկիր մը չկայ աշխարհիս մէջ , որ աւելի հարկաւորութիւն ունենայ , 'ի պատճառս իւր ապագանի վիճակին , խոհեմութեամբ առաջնորդուելու : Հիւրաւի սրամտութեամբ կըլցուի մարդոյս սիրտը երբոր կըխորհի որ ընդունայն և անասան փառասիրութիւն մը հաճեցնելու համար , բնաւորութիւններ նուաստացուցին , փրկաւէտ աղղեցութիւններ ջնջեցին , պատուաւոր անուններ արատեցին , և ամենէն յաջողակ ու յարգելի քաղաքացիները աղղային գործքերէն տարազերցին փրկապէս կործանեցին կենսական ամէն զօրութիւնները , առանց որոց տէրութիւն մը երբէք չկրնար զարգանալ : Ազգային եկամուտները անարժան կերպիւ նայուելով , փոխանակ աճելու , օրըստօրէ նուազեցան : Խոհեմութիւնն ու տէրութեան օգուտը կըխրատէին զմեզ ընթացքիս փոխել , բայց կուրօրէն անձնատուր կըլլամք հոսանքին , որ կըտանի զմեզ :

«Հունաստանի ներքին և արտաքին կացութիւնը խիստ ծանր է . փոստորը մոտրիմ բարեմաղթութիւններ կընեմք , որ վերջապէս մեր կառավարչաց բոլոր ուշադրութիւնը այս կացութեանը վրայ ըլլայ» :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ , 3 ՄԱՅԻՍԻ

Իարձրադասիւ Թագաւորազն դուքսը Քեմալ ըրձի , որ թուրքաստան յուղարկուած անգղիացի զօրաց մէկ բաժնին հրամանատար է , ապրիլի 28ին հասաւ 'ի մայրաքաղաքս Գառփա՛ն անուն շոգե նաւով և անմիջապէս Իսկիւտար գնաց , այն տեղ բանակած անգղիական զօրք տեսնելու . յետ այնորիկ յիշեալ շոգենաւով թոփիսանէն գալով՝ ցամաքը երաւ և Ազդիոյ դետպանատունը գնաց : Անկէց արքայազուն դուքսը Զրադանի մօտ՝ իրեն համար պատրաստուած պալատը գնաց . ուր Ալի Ղալիպ փաշան՝ անոր ողջամբ գալուստը շնորհաւորելու եկաւ օգոստոսիս Կոստանին կողմանէ : Եւնոյց բարձրապատիւ դուքսը 'Երբին Վեհափառութեան այցելութեան գնաց , ընկերութեամբ իւր պաշտօնատարաց և Անգղիոյ դետպանատան առաջին Թարգման միստր Նիզամիին : (Գոստափառ կայսրը մեծ մարդասիրութեամբ և պատուով ընկալաւ զդուքսը և իւր քովը նստեցնելով կէս

Թաղը , աղքատիկ հագուստներուն տեղ ուրիշ աւելի վայելուչ զգեստներ բերուեցան , և տան բոլոր կահկարասիքը նորէն աւելուեցան :

Այսպէս շատ տարիներ ապրեցան այս երջանիկ ընտանիքը , աղատ ամէն հոգեբէ և չափաւորութեամբ վայելելով Աստուծոյ շնորհած հարստութիւնը , որուն միմիջարկութեանցը յօժարաւ միտ մասնակից կընէին զգեղաւոր անձնքը որոնք իրենց օգնութեանը կըլիմէին : Ան Օիւրիէնի տիկինը և իւր դուստրը ամենին մոռցած չէին իրենց վաղեմի աղքատութիւնը . վասնորոյ երբէք աղքատ մը՝ իւր ձեռքը անոնց երկնցնելով ողորմութեան համար , դատարկ ետ չէր քաշեր : Ինչպէս որ խոնարհ և տառանձնակեաց էին փարձութեան ժամանակը , նոյն համեմտութեամբ և նոյն խոնարհութեամբ կըշարունակէին իրենց ընթացքը . և այս կերպիւ նոր իրաւունքներ ստացան հասարակոց յարգութեանը և համարման վրայ , զորս 'ի սկզբան ստացեր էին իրենց դժբաղդ աւուրց մէջ ունեցած համբերութիւնը և պարկեշտ վարուքը :

(Մնացորդը յաջորդ թուով)

Թարգմանեացի և գաղղղիներէն ,

Համադասար Եղեալար Ս . Չայիան :

աշտ . Մեք . վարժարանի Զմուռնոյ :

10 . Երջանիկ օր :

Պարոն Ան Օիւրիէնի Եւրոպա վերադարձը բոլորովին փոխեց իւր հարսին և իւր եղբորորդւոյն կացութիւնը : Բանդի իւր նախահայրերէն ունեցած ճոխութեանցը վրայ յաւելցուցած էր նաեւ Հնդկաստանի մէջ շահածները . հետեւաբար իւր հարստութիւնը կըկապաւորուէր : Վե՛ծ երջանկութիւն կըհամարէր իրեն որ կարող պիտի ըլլայ իւր ընտանիքը հարստացնելով միւթ թարեւ , քանզի ուրիշ ազգական չունէր . և շնորհակալ կըլլար Աստուծոյ որ իւր եղբոր ընտանեաց ծոցը բերաւ զինքը , որպէսզի անոնց հետ վայելէ իւր հարստութիւնը : «Իրեւի՛ք ըրոյ իմ , կըտես , սեղմելով գորովնաք իւր հարսին ձեռքը , մինակ եմ՝ այս աշխարհիս մէջ , և ուրիշ ազգականներ չունիմ բայ 'ի ձեռք և ձեր զուկներէն , ուստի մէկ տեղ ըլլանք միշտ և մէկ ընտանիք կազմենք , և Աստուծոյ ինձ շնորհած հարստութիւնը վայելենք 'ի միասին , որպէսզի ոչ ոք անցաւոր աշխարհիս մէջ ապրելու օրերնիս քիչ մը բարեբաղդութեամբ անցնենք :

Այսր և իւր աղջիկը ուրախ օրտիւ ընդունեցին իրենց ազգականին առաջարկութիւնը . քանզի իրենց աղքատութեան վերջը կըտեսնէին և ապագային վրայ յոյսերնին վերադառնալ կըծագէր : Ինչարձակ և հանգիստ բնակարան մը ընտրուելու շուտով՝ քաղքին ամենէն գեղեցիկ մէկ

